

Małgorzata Glinka

OD BOLESŁAWA CHROBREGO DO STANISŁAWA AUGUSTA

ZNACZENIE, SYMBOLIKA I KONTEKSTY HISTORYCZNE
KORONACJI KRÓLEWSKICH W POLSCE

ORE

Małgorzata Glinka

OD BOLESŁAWA CHROBREGO DO STANISŁAWA AUGUSTA

ZNACZENIE, SYMBOLIKA I KONTEKSTY HISTORYCZNE
KORONACJI KRÓLEWSKICH W POLSCE

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2026

Konsultacja merytoryczna

Marzena Murawska

Wydział Kształcenia Ogólnego i Kompetencji Cyfrowych

Redakcja językowa i korekta

Karolina Strugińska

Wydział Wydawnictw, Upowszechniania Zasobów i Promocji

Projekt okładki, layout,
redakcja techniczna i skład

Wojciech Romerowicz

Wydział Wydawnictw, Upowszechniania Zasobów i Promocji

W publikacji wykorzystano grafikę z *Pocztu królów i książąt polskich* Jana Matejki.

ISBN 978-83-68584-26-4

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa – Użycie Niekommercyjne (CC BY-NC 4.0).

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

Wstęp	4
Koronacje królewskie w dziejach Polski jako temat dydaktyczny	5
Koronacja – symbol państwowości	5
Ewolucja ceremonii koronacyjnej	5
Nowoczesne narzędzia i metody w dydaktyce historycznej	5
Zintegrowana Platforma Edukacyjna (ZPE)	5
Wykorzystanie metod aktywizujących	6
Wartości obywatelskie i tożsamościowe	6
Wykorzystanie sztucznej inteligencji (AI) w edukacji historycznej	6
Propozycje zajęć	7
Wprowadzenie	7
Pierwsza koronacja w Polsce – Bolesław Chrobry	8
Przegląd koronacji królewskich w historii Polski	9
Od Bolesława Chrobrego do Stanisława Augusta	9
Wykorzystanie zasobów cyfrowych w edukacji historycznej	11
Dlaczego warto korzystać ze źródeł cyfrowych?	11
Proponowane tematy do realizacji z wykorzystaniem zasobów ZPE	12
Porównanie i refleksja	13
Metody dydaktyczne służące wykorzystaniu ZPE	14
Koronacje królewskie w Polsce – treści wykraczające poza podstawę programową	14
Polecane zasoby ZPE	15
Zakończenie	17
Literatura przedmiotu	18
Netografia	19
Informacje o autorce	20

Wstęp

Koronacje królów należą do najważniejszych wydarzeń w dziejach państwa polskiego, łącząc w sobie wymiar polityczny, religijny i symboliczny. Pierwsza koronacja królewska – Bolesława Chrobrego w 1025 roku – stała się manifestacją niezależności młodego królestwa oraz potwierdziła jego pozycję na arenie międzynarodowej. Analiza genezy i przebiegu kolejnych koronacji pozwala dostrzec, jak w ciągu stuleci rozwijała się idea monarchii w Polsce, a także jak zmieniały się: ceremoniał, insygnia i kontekst polityczny. Koronacja stawała się nie tylko aktem prawnym i obrzędem religijnym, ale także narzędziem propagandy i legitymizacji władzy.

Współczesne nauczanie historii daje szerokie możliwości ukazania tego zagadnienia w sposób angażujący uczniów. Z pomocą przychodzą zasoby Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (ZPE)¹ obejmujące e-podręczniki, teksty źródłowe, multimedia i scenariusze lekcji. Dzięki nim nauczyciel może nie tylko przybliżyć fakty i kontekst poszczególnych koronacji, ale także włączyć uczniów w analizę źródeł, dokonywanie porównań i dyskusje, rozwijając ich umiejętność krytycznego myślenia oraz świadomość historyczną.

---

¹ Zob. Zintegrowana Platforma Edukacyjna: <https://zpe.gov.pl/> [dostęp: 12.12.2025].

Koronacje królewskie w dziejach Polski jako temat dydaktyczny

Koronacja królewska to jedno z najbardziej uroczystych i symbolicznych wydarzeń w dziejach każdego państwa monarchicznego. W polskiej historii akt koronacji nierozdzielnie łączył się z pojęciem niezależności, tożsamości narodowej i legitymizacji władzy. Od momentu koronacji Bolesława Chrobrego w 1025 roku aż po schyłek Rzeczypospolitej Obojga Narodów temat koronacji przewija się w źródłach, kronikach i dziełach sztuki jako znak trwałości państwa i jego elity politycznej. Warto zatem ukazać możliwości dydaktycznego ujęcia koronacji królewskich, jako istotnego wątku edukacji historycznej w szkole podstawowej i ponadpodstawowej, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi edukacyjnych.

Koronacja – symbol państwowości

Koronacja Bolesława Chrobrego stanowi znakomity punkt wyjścia do rozmowy o początkach polskiej państwowości. Łącząc tło polityczne (śmierć cesarza Henryka II Świętego i papieża Benedykta VIII) z wiadomościami na temat aspiracji dynastii Piastów, uczniowie mogą zrozumieć, że decyzja o koronacji miała strategiczny charakter. W świetle takich źródeł jak *Kronika polska* Galla Anonima lub *Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego* Jana Długosza zyskujemy wgląd w znaczenie ceremonii – rytuału koronacyjnego jako aktu religijnego, politycznego i kulturowego. Koronacja była momentem kulminacyjnym procesu konsolidacji władzy – sankcjonowanym przez Kościół, akceptowanym przez możnowładztwo i komunikowanym poddanym jako wydarzenie wyjątkowe.

Ewolucja ceremonii koronacyjnej

W dydaktyce historii tematyka koronacji może pełnić funkcję łącznika między epokami. Porównanie ceremonii Bolesława Chrobrego z innymi koronacjami średniowiecznymi (np. Władysława Łokietka) czy nowożytnymi (np. Zygmunta III Wazy, Stanisława Augusta) pozwala uczniom dostrzec ewolucję pojęcia władzy i jej legitymizacji. Zmieniały się miejsca (Gniezno, Kraków, Warszawa), rytuały i znaczenie insygniów, lecz niezmienny pozostał symboliczny charakter aktu. Zmiana funkcji sakralnej monarchii w nowożytności daje możliwość rozmowy o przemianach ustrojowych i sekularyzacji władzy.

Nowoczesne narzędzia i metody w dydaktyce historycznej

Zintegrowana Platforma Edukacyjna (ZPE)

ZPE oferuje bogaty zasób materiałów i narzędzi, które wspierają nauczyciela w ukazaniu złożoności i atrakcyjności tematu królewskich koronacji. Interaktywne lekcje, materiały ikonograficzne (np. obrazy Jana Matejki), źródła pisane i quizy online

pozwalają tworzyć zindywidualizowane ścieżki uczenia się. Wykorzystując zamieszczone tam opracowania, grafiki czy filmy edukacyjne, uczniowie mogą porównywać genezę, okoliczności i efekty poszczególnych koronacji – poprzez analizę tekstów źródłowych, tworzenie lapbooków czy uczestnictwo w debatach. ZPE daje dostęp do materiałów o różnych poziomach trudności, pozwalając na personalizację procesu nauczania i dostosowanie zakresu wiedzy oraz form nauki do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów.

Wykorzystanie metod aktywizujących

Omawianie tematu królewskich koronacji w edukacji szkolnej daje również szansę na pracę metodami aktywizującymi. Uczniowie mogą tworzyć scenki teatralne, rekonstruujące w oparciu o źródła przebieg ceremonii, projektować własne insygnia królewskie, dyskutować o roli monarchii w historii i współczesności. Proponowane zadania, jak np. przygotowanie plakatu pt. *Moja własna koronacja*, czy refleksja pisemna nt. najważniejszej koronacji w historii Polski, powinny być ukierunkowane na naukę krytycznego myślenia i rozumienia narracji historycznej. Można również zaproponować uczniom pracę metodą symulacji historycznej lub gry edukacyjnej, w której wcielą się w doradców królewskich decydujących np. o formie ceremonii.

Wartości obywatelskie i tożsamościowe

Omawianie zagadnienia koronacji powinno posłużyć budowaniu tożsamości narodowej. Historia polskiej monarchii, przedstawiana jako ciągłość dziedzictwa, wciąż inspiruje współczesnych. Symbolika koron, relikwii, miejsc i ceremonii pozwala zobaczyć, jak przeszłość kształtuje współczesne rozumienie pojęcia państwa i suwerenności. Rozmowa o symbolice koronacji może stać się punktem wyjścia do refleksji nad współczesnymi symbolami państwowymi: konstytucją, godłem, hymnem, przysięgą publiczną.

Wykorzystanie sztucznej inteligencji (AI) w edukacji historycznej

Rozwiązania oparte na sztucznej inteligencji coraz częściej służą jako wsparcie nauczyciela w przygotowywaniu atrakcyjnych i angażujących materiałów dydaktycznych. Jednym z przydatnych narzędzi tego typu jest Microsoft 365 Copilot. Można je wykorzystać m.in. do generowania wizualizacji historycznych, takich jak portrety królów polskich.

Omawiając temat koronacji, można wygenerować w Copilot wizerunki Bolesława Chrobrego czy innych władców, opierając się na opisach źródłowych (np. z kroniki Galla Anonima) oraz danych archeologicznych i ikonografii. Tak przygotowane obrazy można umieścić w prezentacjach, na kartach pracy lub na osi czasu wyeksponowanej w klasie.

Dzięki wykorzystaniu AI uczniowie:

- otrzymują wizualne wsparcie w poznawaniu postaci historycznych,
- mogą porównywać różne interpretacje wyglądu władcy,
- uczą się krytycznej analizy – porównując wygenerowany obraz z przekazami źródłowymi i dziełami sztuki,
- mogą samodzielnie formułować polecenia (prompty) dla AI, rozwijając umiejętność precyzyjnego opisu i selekcji informacji.

Korzystając z narzędzi Copilot, nauczyciel może przygotować serię portretów królów – od Bolesława Chrobrego po Stanisława Augusta, by stworzyć spójny materiał ilustracyjny do cyklu lekcji o koronacjach. AI może również pomóc w generowaniu tła historycznego, infografik czy streszczeniu informacji pochodzących z różnych źródeł, co pozwala na indywidualizację nauczania i dostosowanie materiałów do potrzeb uczniów.

Propozycje zajęć

Wprowadzenie

Koronacje królów polskich stanowią jedne z najbardziej symbolicznych momentów w historii naszego państwa. Łączą w sobie wymiar polityczny, religijny i kulturowy, a ich analiza pozwala zrozumieć proces kształtowania się idei monarchii oraz mechanizmów legitymizacji władzy. Pierwsza koronacja – Bolesława Chrobrego w 1025 roku – była aktem o fundamentalnym znaczeniu dla suwerenności państwa polskiego, podnosząc jego rangę na arenie międzynarodowej.

Zaproponowane poniżej konspekty lekcji umożliwiają ukazanie uczniom zarówno szczegółów tej pierwszej koronacji, jak i ewolucji ceremoniału na przestrzeni wieków: od średniowiecza, poprzez czasy nowożytne, aż po ostatnią koronację Stanisława Augusta Poniatowskiego. W materiale przewidziano pracę z tekstami źródłowymi (m.in. takimi jak *Kronika polska* Galla Anonima czy *Roczniki* Jana Długosza), analizę ikonografii, dyskusje problemowe i porównawcze oraz wykorzystanie aktywizujących metod dydaktycznych – jak np. inscenizacje, praca projektowa czy debaty.

Istotnym elementem łączącym te propozycje jest wykorzystanie zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej, która pozwala wzbogacić materiał dydaktyczny o multimedia, interaktywne mapy, karty pracy i zasoby audiowizualne. Dzięki temu lekcje nie tylko przekazują wiedzę faktograficzną, ale także rozwijają umiejętność krytycznej analizy źródeł, pracy zespołowej i kreatywnego myślenia – w urozmaiconej formie, atrakcyjnej dla uczniów.

Konspekty te można realizować na różnych etapach edukacyjnych (w klasach IV–VIII szkół podstawowych, jak i w szkołach ponadpodstawowych), umożliwiając elastyczne dostosowanie treści do wieku oraz możliwości uczniów. Stanowią spójną propozycję,

która pozwala połączyć nauczanie historii z edukacją obywatelską i kulturową, a jednocześnie angażuje uczniów, wymuszając różnorodne formy ich aktywności.

Pierwsza koronacja w Polsce – Bolesław Chrobry

Cele lekcji

Uczeń:

- wymienia okoliczności koronacji Bolesława Chrobrego;
- omawia dosłowne i symboliczne znaczenie koronacji;
- na podstawie źródeł historycznych opisuje ceremonię koronacji.

Zagadnienia proponowane do omówienia podczas lekcji:

1. Tło historyczne: okoliczności polityczne i kościelne.
2. Znaczenie koronacji w 1025 roku – państwowe i symboliczne.
3. Przebieg ceremonii – analiza źródeł (*Kronika polska* Galla Anonima, *Roczniki Jana Długosza*) i odpowiedź na pytanie: Jak opisywano koronację?
4. Alternatywna historia – dyskusja na temat: Co by się zmieniło, gdyby Chrobry nie został koronowany?

Środki dydaktyczne:

- współczesna mapa Polski z zaznaczonymi miastami: Gniezno, Kraków, Warszawa;
- fragmenty Kroniki polskiej;
- kserówki z fragmentami artykułów naukowych;
- fragmenty wykładu do obejrzenia online lub w formie audiobooka.

Treści fakultatywne rozszerzające wiedzę:

1. Miejsca koronacji: Gniezno, Kraków, Warszawa.
2. Ciekawostki z artykułów popularnonaukowych:
  - Zambrzycka-Kościelnicka E., (b.d.), *Koronacja Bolesława Chrobrego* – artykuł na portalu „National Geographic”, online: <https://www.national-geographic.pl/historia/koronacja-boleslawa-chrobrego/> [dostęp: 11.12.2025].
  - Łysiak M., (b.d.), *1000 lat temu koronowano Chrobrego* – artykuł na portalu „National Geographic”, online: <https://www.national-geographic.pl/traveler/kierunki/1000-lat-temu-koronowano-chrobrego-teraz-gniezno-zaprasza-wspolczesnych-krolow/> [dostęp: 11.12.2025].
3. Ceremonia (rytuał) koronacyjny i insygnia królewskie:
  - *Polskie koronacje królewskie* – wykład dr Janusza Sibory na kanale YouTube Zamku Królewskiego w Warszawie: <https://www.youtube.com/watch?v=sqCVxhXpGAW> [dostęp: 11.12.2025].
5. Zmiana znaczenia koronacji na przestrzeni wieków.

Przegląd koronacji królewskich w historii Polski

Cele lekcji

Uczeń:

- zwięźle omawia okoliczności koronacji: Bolesława Chrobrego, Władysława Jagiełły, Zygmunta III Wazy i Stanisława Augusta Poniatowskiego;
- podaje daty ww. wydarzeń;
- porównuje polityczne i obyczajowe tło czterech koronacji;
- przedstawia korzyści z utrzymania monarchii w Polsce w XVIII w.

Kwestie proponowane do omówienia w ujęciu kontekstowym:

1. Kazimierz Wielki – ostatni król z dynastii Piastów.
2. Władysław Jagiełło – unia polsko-litewska i dwie koronacje.
3. Zygmunt III Waza – przeniesienie stolicy do Warszawy, koronacja w Krakowie.
4. Stanisław August Poniatowski – ostatnia koronacja, polityczny cień Rosji.

Aktywizujące metody nauczania do wykorzystania podczas lekcji:

- Scenki historyczne – inscenizacje koronacji;
- Analiza porównawcza ceremonii (rytuałów);
- Praca ze źródłami (ikonografia, teksty);
- Debata uczniowska: „Czy Polska powinna była utrzymać monarchię?”.

Środki dydaktyczne:

- współczesna mapa Polski z zaznaczonymi miastami: Gniezno, Kraków, Warszawa;
- skrypt z tekstami źródłowymi wybranymi przez nauczyciela – kserokopia dla każdego ucznia;
- tablica multimedialna lub rzutnik – do zaprezentowania zasobów ZPE.

Propozycja zadania uczniowskiego:

Przygotuj plakat lub lapbook pt. „Moja własna koronacja – symbole i wartości”.

Od Bolesława Chrobrego do Stanisława Augusta

Cele lekcji:

- ✓ Uczeń szkoły podstawowej:
  - Zna datę koronacji Bolesława Chrobrego i omawia jej znaczenie.
  - Opisuje, na czym polegała koronacja królewska.
  - Wymienia wybrane koronacje w historii Polski.
- ✓ Uczeń szkoły ponadpodstawowej:
  - Analizuje przyczyny i skutki koronacji Chrobrego.
  - Porównuje wybrane koronacje królewskie w kontekście historycznym.
  - Ocenia rolę ceremonii koronacji w legitymizacji władzy.

Metody i formy pracy na lekcji:

- miniwykład;
- praca z tekstem źródłowym;
- burza mózgów;
- analiza porównawcza;
- karta pracy.

Środki dydaktyczne:

- mapa średniowiecznej Polski;
- ilustracje koron i insygniów królewskich;
- karta pracy ucznia;
- fragment *Kroniki polskiej* Galla Anonima;
- materiały multimedialne z ZPE – np. *Spełnione marzenie Bolesława Chrobrego. Polska królestwem*: <https://zpe.gov.pl/b/spelnione-marzenie-boleslawa-chrobrego-polska-krolestwem/P1CVsNhoR> [dostęp: 18.12.2025].

Wprowadzenie do tematu lekcji:

- Nauczyciel zadaje pytanie: „Jak myślicie, po co królom była potrzebna koronacja?”;
- Nauczyciel zwraca uwagę uczniów na symbolikę koronacji – jej religijne i polityczne znaczenie.

Część główna lekcji:

- a) Koronacja Bolesława Chrobrego – wykład nauczyciela:
  - przedstawienie sytuacji politycznej w Polsce i Europie;
  - omówienie roli papieża i cesarstwa;
  - podkreślenie znaczenia koronacji: niezależność, legitymizacja władzy, prestiż.
- b) Praca z fragmentem źródła historycznego (Gall Anonim):
  - Uczniowie odczytują fragment *Kroniki polskiej* i odpowiadają na pytania z karty pracy.
- c) Przegląd innych koronacji:
  - Nauczyciel zaznacza na osi czasu wybrane koronacje (np. Kazimierza Wielkiego, Władysława Jagiełły, Zygmunta III, Stanisława Augusta).
  - Uczniowie wspólnie szukają podobieństw i różnic (miejsce koronacji, tło polityczne, rola Kościoła).

Podsumowanie i refleksja:

- Uczniowie kończą wykonywanie ćwiczeń zawartych w karcie pracy.
- Dyskusja podsumowująca: „Czy dzisiaj koronacje miałyby sens?”

Zadanie domowe (opcjonalne):

- dla uczniów szkoły podstawowej: Narysuj lub opisz własną koronę – jakie symboliczne elementy zawiera?

- dla uczniów szkoły ponadpodstawowej: Napisz krótką notatkę, w której odpowiesz na pytanie: „Która koronacja królewska w historii Polski była Twoim zdaniem najważniejsza i dlaczego?”

Wykorzystanie zasobów cyfrowych w edukacji historycznej

Dlaczego warto korzystać ze źródeł cyfrowych?

Współczesna szkoła funkcjonuje w świecie, w którym dostęp do informacji jest szybki, a uczniowie coraz częściej korzystają z narzędzi cyfrowych na co dzień. Zasoby cyfrowe, takie jak te dostępne na ZPE, pozwalają nauczycielowi wzbogacić lekcję o materiały, które:

- są atrakcyjne wizualnie i multimedialne (mapy interaktywne, rekonstrukcje 3D, filmy czy nagrania lektorskie) – ułatwiają zapamiętywanie, ponieważ angażują zmysły ucznia;
- są łatwo dostępne – nauczyciel i uczniowie mogą korzystać z materiałów w dowolnym miejscu i czasie, co sprzyja nauce także poza salą szkolną;
- stale podlegają aktualizacji – zasoby online są regularnie uzupełniane i dostosowywane do zmian w podstawie programowej oraz spektrum wiedzy opartej na nowych odkryciach naukowych;
- są elastyczne – można je dostosować do poziomu wiedzy uczniów, indywidualizując zadania, dobierając treści i formy pracy;
- wspierają pracę metodami aktywizującymi – multimedia sprzyjają organizowaniu burzy mózgów, pracy projektowej, inscenizacjom i analizie źródeł;
- kształtują kompetencje cyfrowe – praca z materiałami online przygotowuje uczniów do świadomego, krytycznego korzystania z internetu i nowoczesnych technologii.

W przypadku tematu koronacji królewskich zasoby cyfrowe umożliwiają np. obejrzenie cyfrowych reprodukcji insygniów władzy, odtworzenie trasy orszaku koronacyjnego na mapie interaktywnej, czy odsłuchanie fragmentów kronik w wersji audio. Dzięki temu uczniowie nie tylko poznają fakty, ale mogą też doświadczyć atmosfery dawnych ceremonii.

Wybrane cyfrowe zasoby edukacyjne:

- Polona.pl: <https://polona.pl> – cyfrowe zbiory Biblioteki Narodowej: kroniki, ikonografia insygniów królewskich, ryciny.
- Wikimedia Commons: https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page – publiczne zasoby ikonograficzne: korony, zamki, sceny koronacyjne.
- Portal Muzeum Historii Polski: <https://muzhp.pl> – artykuły i wystawy online dotyczące historii monarchii i koronacji.

Proponowane tematy do realizacji z wykorzystaniem zasobów ZPE

Zintegrowana Platforma Edukacyjna dostarcza bogatego zestawu materiałów multimedialnych, które pozwalają połączyć przekaz historyczny z aktywnym udziałem uczniów w procesie odkrywania przeszłości. Dzięki interaktywnym mapom, obrazom, ćwiczeniom i tekstom źródłowym można wprowadzić uczniów w realia epoki Bolesława Chrobrego – np. omawiając przyczyny, przebieg i skutki koronacji, analizując obraz Jana Matejki czy pracując z fragmentami kroniki Galla Anonima. Uzupełnieniem są materiały dotyczące artefaktów, takich jak replika korony Chrobrego, insygnia królewskie czy relikwia włóczni św. Maurycego, pozwalające na omówienie symboliki władzy.

Równie wartościowe jest przedstawienie koronacji Stanisława Augusta Poniatowskiego, której kontekst polityczny – presja rosyjska, zmiana miejsca koronacji z Wawelu na Zamek Królewski w Warszawie – staje się punktem wyjścia do refleksji nad schyłkiem monarchii w Rzeczypospolitej. Analiza ikonografii (np. obrazu Marcello Bacciarellego – *Portret Stanisława Augusta Poniatowskiego w stroju koronacyjnym*), ćwiczenia w formie tabelarycznej dotyczące dat i wydarzeń, czy dyskusja nad reformami i upadkiem państwa pozwalają pogłębić zrozumienie XVIII-wiecznych realiów.

Zaproponowany zestaw tematów i zasobów dostępnych na ZPE daje możliwość realizacji lekcji na różnych poziomach edukacyjnych – zarówno w szkole podstawowej, gdzie uczniowie poznają daty, postacie i symbole, jak i w szkole ponadpodstawowej, w której mogą dokonywać porównania, analizować źródła i dyskutować o roli koronacji w legitymizacji władzy. Tak skonstruowany materiał dydaktyczny umożliwi stworzenie cyklu lekcji łączących historię polityczną, kulturową i społeczną z nowoczesnymi narzędziami edukacyjnymi, angażującymi uczniów zarówno intelektualnie, jak i sensualnie oraz emocjonalnie. Ułatwia nauczycielom prezentację tematyki związanej z koronacjami w sposób nowoczesny i inspirujący. ZPE oferuje bogaty zestaw materiałów multimedialnych – od obrazów i interaktywnych map, przez ćwiczenia online, po opisy artefaktów – które pozwalają uczniom odkrywać historię poprzez aktywne działanie.

Temat 1: Koronacja Bolesława Chrobrego – 1025 rok

Koronacja Bolesława Chrobrego była efektem wieloletniej polityki umacniania państwa oraz budowania prestiżu na arenie międzynarodowej. Tło wydarzenia stanowiły:

- umiejętne wykorzystanie śmierci cesarza Henryka II i papieża Benedykta VIII,
- znaczenie kultu św. Wojciecha i wcześniejsze sukcesy dyplomatyczne Chrobrego, w tym zjazd gnieźnieński w 1000 roku.

Zasoby ZPE pozwalają na wprowadzenie uczniów w realia epoki, m.in. poprzez:

- analizę obrazu Jana Matejki *Koronacja pierwszego króla Polski* ukierunkowaną pytaniami problemowymi,
- interaktywne ćwiczenia typu układanka,
- mapę państwa Chrobrego przedstawiającą jego największy zasięg terytorialny.

Szczególne miejsce podczas lekcji może zająć prezentacja insygniów koronacyjnych – repliki korony Chrobrego z XIV wieku, berła i jabłka, a także relikwii Włóczni św. Maurycego. Ich omówienie pozwala zrozumieć symbolikę władzy w średniowiecznej Europie i rolę monarchii w umacnianiu tożsamości państwowej.

Temat 2: Stanisław August Poniatowski – schyłek monarchii w Polsce

Ponad siedem wieków po rządach Bolesława Chrobrego, 25 listopada 1764 roku, koronowano Stanisława Augusta Poniatowskiego – ostatniego władcę Polski. Już sam kontekst tej koronacji pokazywał zmienioną rolę aktu intronizacji. Wydarzenie odbyło się nie w katedrze wawelskiej, lecz w Warszawie, a wybór króla był efektem silnej ingerencji Rosji i Katarzyny II.

Pracując z zasobami ZPE, można zaproponować uczniom:

- ćwiczenie oparte na uzupełnianiu szczegółowymi informacjami tabeli z datami i wydarzeniami sejmu konwokacyjnego, elekcyjnego i koronacyjnego;
- analizę obrazu Marcello Bacciarellego przedstawiającego króla w stroju koronacyjnym z insygniami;
- dyskusję nad reformami wprowadzonymi przez Stanisława Augusta oraz wpływem mocarstw ościennych na politykę wewnętrzną Polski.

Ten przykład pozwala uczniom zrozumieć, że w XVIII wieku koronacja miała przede wszystkim wymiar symboliczny i ceremonialny, a jej znaczenie polityczne było ograniczone.

Porównanie i refleksja

Zestawienie pierwszej i ostatniej koronacji w dziejach Polski umożliwia przeprowadzenie analizy porównawczej uwzględniającej takie aspekty jak:

- miejsce i okoliczności – Gniezno i Kraków jako ośrodki pierwszych koronacji kontra Warszawa w epoce nowożytnej;
- tło polityczne – niezależne królestwo Chrobrego *versus* państwo pod protektorem rosyjskim;
- symbolika – sakralny wymiar koronacji w XI wieku kontra polityczny ceremoniał w XVIII wieku.

Refleksja może przybrać formę debaty uczniowskiej: „Czy koronacja w XVIII wieku miała jeszcze realne znaczenie dla państwa?”

Metody dydaktyczne służące wykorzystaniu ZPE

Podczas realizacji zaproponowanych tematów warto stosować metody aktywizujące, takie jak:

- analiza ikonografii;
- praca z tekstem źródłowym (Gall Anonim, dokumenty sejmowe),
- burza mózgów i praca w grupach;
- projekty kreatywne (np. plakat pt. *Moja własna koronacja – symbole i wartości*).

Zasoby ZPE zapewniają możliwość indywidualizacji pracy, przygotowania zadań dla różnych poziomów edukacyjnych i rozwijania kompetencji cyfrowych uczniów.

Koronacje królewskie w Polsce – treści wykraczające poza podstawę programową

Temat: Od pierwszej koronacji Bolesława Chrobrego po ostatnią koronację Stanisława Augusta Poniatowskiego

Opracowanie tematu koronacji królewskich w Polsce w ujęciu historycznym, jak i dydaktycznym opiera się na łączeniu analizy faktów, źródeł i ikonografii – z zastosowaniem nowoczesnych metod nauczania. Taka propozycja omówienia tej problematyki ma wartość poznawczą oraz służy kształtowaniu tożsamości narodowej i kompetencji obywatelskich uczniów. Przekonuje o sile i ciągłości państwa polskiego oraz jego monarchicznej tradycji.

Treści do omówienia podczas zajęć fakultatywnych:

- ujęcie historyczne, polityczne i religijne koronacji,
- analiza symboliki insygniów władzy,
- omówienie rytuałów koronacyjnych i ich ewolucji,
- wybór najważniejszych przykładów koronacji z różnych epok,
- odniesienie do ikonografii i źródeł pisanych,
- refleksja nad wpływem koronacji na poczucie tożsamości narodowej,
- propozycję nowoczesnych narzędzi dydaktycznych (zasoby ZPE, quizy, lapbooki, prezentacje interaktywne).

Na zakończenie zajęć należy podkreślić rolę tematu koronacji w kształtowaniu wiedzy historycznej, a także kompetencji kulturowych i obywatelskich uczniów.

Polecane zasoby ZPE

W kontekście omówionych powyżej tematów warto wykorzystać konkretne materiały zgromadzone na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Koronacja Bolesława Chrobrego – 1025 rok:

1. Przyczyny, przebieg i skutki koronacji – ćwiczenie wprowadzające i oś czasu: <https://zpe.gov.pl/a/koronacja-boleslawa-chrobrego---1025-rok/D7Hnjhd25> [dostęp: 19.12.2025].
2. Kontekst koronacji – materiały interaktywne: puzzle z wykorzystaniem obrazu *Koronacja Bolesława Chrobrego Jana Matejki*, zadania, pytania o postaciach historycznych (Radzim-Gaudenty, Otton III): <https://zpe.gov.pl/a/koronacja-boleslawa-chrobrego---1025-rok/D7Hnjhd25> [dostęp: 19.12.2025].
3. Tło polityczno-religijne – wykorzystanie śmierci Henryka II i papieża do koronacji: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/DrlU4VwSX?utm> [dostęp: 23.12.2026].
4. Życie rodzinne i legenda Chrobrego – interaktywne ćwiczenia z wykorzystaniem obrazu Jana Matejki *Bolesław Chrobry ze Świętopętkiem przy Złotej Bramie w Kijowie*: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/DrlU4VwSX?utm> [dostęp: 23.12.2025].
5. Tło polityczno-religijne, kult św. Wojciecha – film edukacyjny, ilustracje: <https://zpe.gov.pl/a/boleslaw-chrobry---pierwszy-krol-polski/DpWAXfGwS> [dostęp: 23.12.2025].
6. Misja św. Wojciecha, zjazd gnieźnieński, pozycja polityczna Chrobrego – praca z fragmentami kroniki Thietmara i *Kroniką polską* Galla Anonima: <https://zpe.gov.pl/a/boleslaw-chrobry---pierwszy-krol-polski/DpWAXfGwS> [dostęp: 23.12.2025].
7. Drzwi Gnieźnieńskie jako artefakt symboliczny – rola kultu w kształtowaniu państwowości: <https://zpe.gov.pl/a/boleslaw-chrobry---pierwszy-krol-polski/Dx1U-sn8MO> [dostęp: 19.12.2025].
8. Spełnione marzenie Bolesława Chrobrego – Polska królestwem; międzynarodowe znaczenie koronacji – interaktywna linia czasu, zmiany terytorialne: <https://zpe.gov.pl/a/wprowadzenie/DSqPnXSoT?utm> [dostęp: 23.12.2025].
9. Symbolika artefaktów i insygniów koronacyjnych: replika korony Chrobrego (XIV w.), jabłko i berło: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/DrlU4VwSX?utm> [23.12.2025].
10. Relikwia Włóczni św. Maurycego – znaczenie religijne insygniów: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/D9oT0QuHD?utm> [dostęp: 23.12.2025].
11. Materiały dodatkowe (do wykorzystania w prezentacji lub quizach):
  - Insygnia królewskie jako symbole władzy – galeria zdjęć: <https://zpe.gov.pl/a/galeria-zdjec-interaktywnych/DVoGCfrb8> [dostęp: 23.12.2025].
  - Losy polskich insygniów – film edukacyjny: <https://zpe.gov.pl/a/insygnia-krolewskie/DKTIrneKJ> [dostęp: 23.12.2025].
  - Państwo Chrobrego – mapa i zasięg terytorialny: <https://zpe.gov.pl/a/mapa-interaktywna/DxtjOGjbF> [dostęp: 23.12.2025].

Stanisław August Poniatowski – schyłek monarchii w Polsce

1. Początki władzy ostatniego króla: elekcja 6 września 1764 – pod rosyjską presją, koronacja 25 listopada 1764 w Warszawie zamiast na Wawelu: <https://zpe.gov.pl/a/poczatki-wladzy-ostatniego-krola/Dss99gPA9?utm> [dostęp: 23.12.2025].
2. Elekcja i koronacja Poniatowskiego: ćwiczenia, tabela dat i wydarzeń sejmu konwokacyjnego, elekcyjnego i koronacyjnego: <https://zpe.gov.pl/a/sprawdz-sie/D1AcU1Rzw?utm> [dostęp: 23.12.2025].
3. Ocena panowania Stanisława Augusta – materiał do dyskusji: protektorat rosyjski (Katarzyna II), wewnętrzne reformy, rozbiory: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/D13lhBA6g?utm> [dostęp: 23.12.2025].
4. Ikonografia koronacji – analiza obrazu Marcello Bacciarellego *Portret Stanisława Augusta Poniatowskiego w stroju koronacyjnym*: odzież, insygnia (berło, jabłko, miecz, ordery): <https://zpe.gov.pl/a/sprawdz-sie/D1AcU1Rzw?utm> [dostęp: 23.12.2025].

Zakończenie

Omawianie tematu koronacji królewskich w zakresie edukacji historycznej umożliwia nauczycielowi nie tylko przekazanie wiedzy faktograficznej, ale przede wszystkim przyczynia się do kształtowania kompetencji obywatelskich i kulturowych uczniów. Dzięki wykorzystaniu źródeł historycznych, ikonografii i zasobów ZPE możliwe jest pokazanie młodzieży, że przeszłość może być atrakcyjna i zrozumiała. Koronacje, choć minione, wciąż mają potencjał edukacyjny jako element narracji o państwowości, władzy i dziedzictwie narodowym.

Temat koronacji, realizowany w perspektywie od czasów Bolesława Chrobrego do panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, pozwala na wieloaspektowe ujęcie historii Polski – od narodzin jej monarchii po schyłek ustroju. Dzięki Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej nauczyciel może nie tylko przekazać wiedzę, ale także angażować uczniów w samodzielne odkrywanie przeszłości, łączenie faktów, krytyczną analizę źródeł i twórcze prezentowanie wyników swojej pracy. To połączenie tradycyjnej narracji historycznej z nowoczesnymi technologiami sprawia, że historia staje się bliższa – zrozumiała i ciekawa dla młodego pokolenia.

Literatura przedmiotu

- Anonim tzw. Gall, (1975), *Kronika polska*, Wrocław: Ossolineum.
- Długosz J., (2009–2014), *Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Spórna M., Wierzbicki P., (2003), *Słownik władców Polski i pretendentów do tronu polskiego*, Warszawa: Zielona Sowa.
- Lileyko J., (1987), *Regalia polskie*, Warszawa: Krajowa Agencja Wydawnicza.
- Nowak A., (2014–2019), *Dzieje Polski*. Tomy I–IV, Kraków: Biały Kruk.
- Zambrzycka-Kościelnicka E., (b.d.), *Koronacja Bolesława Chrobrego* – artykuł na portalu „National Geographic”, online: <https://www.national-geographic.pl/historia/koronacja-boleslawa-chrobrego/> [dostęp: 11.12.2025].
- Łysiak M., (b.d.), *1000 lat temu koronowano Chrobrego* – artykuł na portalu „National Geographic”, online: <https://www.national-geographic.pl/traveler/kierunki/1000-lat-temu-koronowano-chrobrego-teraz-gniezno-zaprasza-wspolczesnych-krolow/> [dostęp: 11.12.2025].
- Jasiński T., (2025), *Epitafium Bolesława Chrobrego w Katedrze Poznańskiej*, „Kronika Miasta Poznania” 1 (2025), s. 100–130.
- Jasiński T., (2025), *Rzekoma koronacja Chrobrego w 1000 roku*, „ACADEMIA. Magazyn Polskiej Akademii Nauk” 1(81), s. 4–6.
- Uruszczak W., (2025), *Dwie koronacje Bolesława Chrobrego* – artykuł na stronie Zakładu Historii Prawa Polskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, online: <https://khpp.wpia.uj.edu.pl/documents/106750129/0/Uruszczak+Dwie+koronacje+Boles%C5%82awa+Chrobrego+05+02+2026.pdf/21a2f411-6882-4d98-8490-eb22b0b2f529> [dostęp: 24.04.2026].

Netografia

- Materiały dotyczące Bolesława Chrobrego na stronie „National Geographic”: <https://www.national-geographic.pl/historia/boleslaw-chrobry> [dostęp: 9.12.2025];
- Materiały dotyczące Stanisława Augusta Poniatowskiego na stronie „National Geographic”: <https://www.national-geographic.pl/historia/stanislaw-august-poniatowski> [dostęp: 9.12.2025];
- Zasoby cyfrowe Biblioteki Narodowej – POLONA: <https://polona.pl> [dostęp: 9.12.2025];
- Strona internetowa Muzeum Historii Polski: <https://muzhp.pl> [dostęp: 9.12.2025].
- *Polskie koronacje królewskie* – wykład dr Janusza Sibory na kanale YouTube Zamku Królewskiego w Warszawie: <https://www.youtube.com/watch?v=sqCVxhXpGAW> [dostęp: 11.12.2025].
- Nagranie konferencji zorganizowanej 23 września 2025 r. przez Komisję Nauki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej pn. *1000-lecie koronacji Bolesława Chrobrego na Króla Polski i jej znaczenie polityczne w Europie*: <https://www.senat.gov.pl/aktualnoscilista/art,17070,konferencja-naukowa-poswiecona-1000-leciu-koronacji-boleslawa-chrobrego.html> [dostęp: 27.04.2026].

Informacje o autorce

Małgorzata Glinka – nauczycielka konsultantka ds. historii i WOS w Warszawskim Wydziale Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Pracowała jako nauczycielka historii i geografii w Polsko-Niemieckiej Szkole Spotkań i Dialogu im. Willy'ego Brandta. Członkini gremium nauczycielskiego funkcjonującego przy Wspólnej Polsko-Niemieckiej Komisji Podręcznikowej Historyków i Geografów. Autorka warsztatów i materiałów metodycznych dla nauczycieli. Koncentruje się na wykorzystywaniu zasobów multimedialnych, w tym Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej, oraz projektu jako metody dydaktycznej w zakresie edukacji historycznej.

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl